

Дропперлік және money mule схемалары: басқаның ақшасы сіздің проблемаңызға айналған кезде

Тез ақша табуға деген ұмтылыс, тұрақты табыстың болмауы немесе қаржылық қиындықтар адамдарды қауіптілігінен бейхабар схемаларға итермелейді. Ең кең тарағандарының бірі — дропперлік немесе адам басқа біреудің ақшасын аударуға, қабылдауға немесе қолма-қол ақшаға айналдыруға делдал болатын money mule схемалары.

Бір қарағанда «қылмыстық ештеңесі жоқ»: тек аударманы қабылдап, әрі қарай жібересіз және комиссия аласыз. Іс жүзінде — заңдық салдары ауыр, шоттарды бұғаттау және қылмыстық жауапкершілікке тартылу қаупі.

Дропперлік және money mule деген не?

Дроппер – бұл үшінші тұлғалардың өтініші бойынша ақшаны өзінің банктік картасына немесе шотына қабылдайтын, оны әрі қарай аударатын, қолма-қол ақшаға айналдыратын немесе өз деректемелеріне рұқсат беретін адам.

Әдетте, мұндай қаражат көзі заңсыз: олар интернет-алаяқтық, фишинг, вишинг, қарт адамдарды алдау, аккаунттарды бұзу немесе жеке деректерді ұрлау нәтижесінде алынған қаражат.

Money mule схемаларын алаяқтар аударымдар тізбегін шатастыру, ұрланған қаражатты шығарып алу, жауапкершілікті басқа адамға — карта немесе шот иесіне аудару үшін пайдаланады. Банктер мен құқық қорғау органдары үшін сол дроппер «қолда бар буын» болып табылады.

Мұндай схемаларға кімдер жиі алданады

Адамдардың түрлі санаты дропперліктің құрбаны болады, бірақ оларды бір нәрсе біріктіреді — жеңіл табыс табу туралы уәделерге сенуі және тәуекелдерді түсінбеуі.

1. Тәжірибесіз қосымша табыс тапқысы келетін студенттер мен жастар. Оларға «қарапайым тапсырмалар» беріледі: ақшаны қабылдау, деректемелерге аудару, операцияларға көмектесу. Барлығы қауіпсіз, қашықтан жұмыс істеуге ұқсағанмен, іс жүзінде адам заңсыз қаржылық операцияларға қатысады.
2. Жұмыссыздар мен қаржылық жағдайы қиын адамдар. Ақша шұғыл қажет болғанда, «жылдам төлеу» және «кепілді табыс табу» сияқты ұсыныстар сақтықты әлсіретеді. Алаяқтар қаражаттың шығу көзі мен заңдық салдарын әдейі жасырады.
3. Қиындықсыз ақша тапқысы келетіндер. «Үйде отырып оңай жұмыс істеу», «аударымдар үшін кіріс алу» немесе «бірнеше рет басқаны үшін комиссия алу» туралы хабарландырулар қауіпсіз табыс табу елесін береді. Ақшаны тез тапқысы келетін адамдар барлық нәрсеге мән беру мүмкіндігінен айырылады.

Алаяқтар өз аудиториясының күтулеріне орай мұқият бейімделеді: олар іскерлік тонды, компаниялардың «ресми» атауларын, жалған шарттарды қолданады, шұғыл сезімді тудырады – «қазір аудару керек», «уақыт шектеулі». Егер не іздеу керектігін білмесе, тіпті сақ адамдардың өзі алдануы мүмкін.

Бұл іс жүзінде қалай орын алады: нақты жағдайлар

«Студент үшін қосымша жұмыс істеу». Студент Алмас әлеуметтік желілерде: «Аударымдар үшін көмекші керек, ақысы операциялардан пайыз ретінде төленеді» деген хабарландыру тауып алды. Оған «шарт», нұсқаулар жіберіліп, бәрі заңды екеніне сендірді. Бірнеше күннен кейін оның картасына ірі сомалар түсіп, ол бұл сомаларды одан әрі аудару бастады. Көп ұзамай банк оның шотын бұғаттап тастады: ақша алаяқтық болып шықты. Алмас тергеуге қатысушы болды, ал оның картасы қылмыстық схеманың құралына айналды.

«Жұмыссыз адамның уақытша көмегі». Жанна жұмыссыз қалып, «шетелдік клиенттер үшін аударымдармен бизнеске көмектесуге» келісті. Ол шот ашып, нұсқауларды орындап жүрді. Бірнеше күннен кейін ол құқық

қорғау органдарына шақырылды: операциялар күдікті деп танылды және қаражаттың шығу тегі расталмады. Енді Жанна өз әрекетінің заңсыздығын түсінбегенін дәлелдеуге мәжбүр болды.

«Жұмыс берушіден шұғыл аударым». Сәкенге банктік аударымдармен қашықтан жұмыс жасау ұсынылды. Сомалары аз, ал тапсырмалары қарапайым болып көрінді. Бірнеше операциядан кейін банк шотты тоқтатып, түсініктеме сұрады. Жас жігіт қиын жағдайға тап болды: ақшаға қол жеткізбестен және жауапкершілікке тарту қаупі бар.

Сипатталған барлық жағдайларда адамдарға тез және оңай табыс уәде етілді, олардың жеке банктік шоттары немесе карталары жұмыс үшін пайдаланылды. Ешкім жұмыстың мәнін және кіріс қаражатының көзін нақтылаған жоқ – барлық ақпарат үстірт және сенімді түрде берілді. Нәтижесінде схеманың ортасында шот иесі болды.

Неліктен «мен білмедім» деген сөз ақталуға жатпайды

Ең қауіпті иллюзиялардың бірі – ақшаны ұрлаған адам жауапты деген сенім. Іс жүзінде қаражат өткен картаның немесе шоттың иесі жауап береді. Мұндай схемаларға қатысу мына жағдайларға әкелуі мүмкін: банктік шоттарды бұғаттау; банктердің «қара тізімдеріне» кіру; азаматтық жауапкершілік – зардап шеккендерге ақшаны қайтару міндеті.

Адам қаражаттың қылмыстық шығу тегі туралы білмесе де, оны дәлелдеу өте қиын болуы мүмкін.

Жеке қылмыстық жауапкершілік: 2025 жылдан бері не өзгерді

2025 жылғы 16 қыркүйектен бастап Қазақстанда дропперлік үшін жеке қылмыстық жауапкершілік енгізілгенін білу маңызды (ҚР Қылмыстық кодексінің 232-1-бабы).

Мынадай жазалау шаралары көзделген: өзінің банктік картасын немесе шоттарын үшінші тұлғаларға беру - 3 жылға дейін бас бостандығынан айыру; басқа тұлғалардың мүддесі үшін аударымдар мен төлемдерді жүзеге асыру - 5 жылға дейін бас бостандығынан айыру; қылмыстық схемаларда біреудің банктік қолжетімділігін қасақана пайдалану — 7 жылға дейін бас бостандығынан айыру.

Басқаша айтқанда, «оңай табыс табу» жолы қылмыстық жазалау мерзіміне, шоттарды бұғаттауға және көптеген жылдар бойы беделге нұқсан келтіруге әкелуі мүмкін.

Дропперлік схемалар арбауына қалай түспеуге болады

Өзіңізді қорғау үшін қаржылық қауіпсіздіктің негізгі қағидаларын сақтау жеткілікті: ешқашан банктік картаңызды, деректемелеріңізді үшінші тұлғаларға бермеңіз, сондай-ақ олардың онлайн-банкінгке қолжеткізуіне жол бермеңіз; егер қаражат көзі мен операцияның мақсатын түсінбесеңіз, сыйақы үшін ақша қабылдауға немесе аударуға келіспеңіз; тәжірибесіз, шартсыз және ресми жұмыс берушісіз «оңай табыс табу» жолы жөніндегі ұсыныстардан абай болыңыз; компанияларды, деректемелерді және жұмыс жағдайларын тексеріңіз; жақын адамдарыңызбен немесе мамандармен күмәнді ұсыныстарды талқылаңыз; есіңізде болсын: заңды жұмыс сіздің жеке картаңызды пайдалануды қажет етпейді.

Ең бастысы, дропперлік арқылы адал ақша табылмайтынын есте ұстаған жөн. Дропперлік сіздің келешегіңізге нақты қауіп төндіреді. Бірден, тез арада ақша табуға тырысамын деп банктік қызметтерге қолжетімділікті жоғалтуға, беделге нұқсан келтіруге және тіпті қылмыстық жауапкершілікке дейін күрделі мәселелерге тап болуыңыз мүмкін.

Егер сізге «ақша алуға» немесе «ақша аударуға аздап көмектесу» ұсынылса, одан бас тартыңыз. Басқа адамға көмектесемін деп проблемаға тап болмаңыз!